

Somero

ARVIOINTIKERTOMUS 2022

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Sisällysluettelo

1.	TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA.....	2
1.1.	Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2022.....	2
1.3.	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
1.4.	Tilintarkastus ja tarkastustoimi.....	3
2.	EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	3
	TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	4
2.1.	Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät).....	4
2.2.	Toiminnan rahoitus	4
3.	TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	5
3.1.	Kaupunginhallitus.....	5
3.2.	Perusturvalautakunta.....	5
3.3.	Sivistyslautakunta	5
3.4.	Tekninen lautakunta	5
3.5.	Ympäristölautakunta.....	6
3.6.	Investoinnit	6
4.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	7
5.	SIDONNAISUUDET.....	7
6.	YHTEENVETO	8

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2022

Varsinainen jäsen

Kujala Pertti, puheenjohtaja
 Tuomisto Heikki, varapuheenjohtaja
 Rauhala Hannu
 Tyni Janna
 Virkki Maria

Henkilökohtainen varajäsen

Aarnisaari Vesa
 Roto Matias
 Mäkinen Jaakko
 Tähtinen Sonja
 Kolattu-Tolvi Outi

Kuntalain 121 §:n mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutetuja. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Sihteerinä on toiminut pääkirjanpitäjä Sanna Hellström.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n perusteella esitettävä toimintakertomuksessa selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on pitänyt seitsemän (7) tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena ovat olleet perusturvalautakunnan alaiset tehtäväalueet. Vuoden aikana on kuultu eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä.

Kaupunginjohtaja on kertonut ajankohtaisista asioista ja päätöksistä kokousten alussa sekä tilakeskuksen päällikkö ja tekninen johtaja on kertonut keskeisimpien investointihankkeiden toteutumisesta vuoden aikana. Kokouksissa ovat kuultavina olleet myös:

Vt. perusturvajohtaja Maija Mero
 Taluspäällikkö Marita Forsberg
 Tilakeskuksen päällikkö Markus Älli
 Tekninen johtaja Mika Mäkelä
 Vs. ympäristönsuojelusihteerä Jonna Hostikka
 Sivistysjohtaja Minna Mäkelä-Rönholm
 Rakennustarkastaja Juha Kopra

Toimialojen/lautakuntien päätöksentekoa tarkastuslautakunta on seurannut näiden pöytäkirjoista sopimansa tehtävänjaon mukaisesti.

Kaupunginhallitus	Heikki Tuomisto
Perusturvalautakunta	Janna Tyni
Sivistyslautakunta	Maria Virkki
Tekninen lautakunta	Hannu Rauhala
Ympäristölautakunta ja tytäryhtiöt	Pertti Kujala

Tarkastuslautakunnan toimintakulut (sisäiset ja ulkoiset erät) vuodelta 2022 olivat yhteensä 19 691 euroa. Vuonna 2021 toimintakulut olivat yhteensä 13 441 euroa.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuusto on valinnut Someron kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n vuosiksi 2019 – 2022. Sopimukseen sisältyi optio vuosille 2023 - 2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tilintarkastuspalveluiden option käytön vuosille 2023 - 2024 19.12.2022 § 84 kokouksessaan. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Seija Hakamäki 15.2.2023 asti. Päävastuullisena tilintarkastajana jatkaa JHT, HT Mark Lassfolk 16.2.2023 lukien.

Tarkastukseen käytettiin vuonna 2022 yhteensä 19 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja raportoinut lautakunnalle työohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastuksen työohjelman vuodelle 2022 tarkastuslautakunnan kokouksessa 22.9.2022. Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 16.2.2023. Loppuraportin vuoden 2022 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 19.5.2023.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtuusto on kokouksessaan 13.6.2022 § 33 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2021 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 19.9.2022 § 60 saanut selvityksen vuoden 2021 arviointikertomuksessa esiin nostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä.

Kaupunginvaltuusto päätti merkitä annetut selvitykset arviointikertomuksen sisältämistä havainnoista tiedoksi ja totesi, että ne eivät anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)

Someron kaupungin vuoden 2022 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 76,33 milj. euroa. Vuoden aikana hyväksyttiin 2 795 200 euron lisäys määrärahoihin, jonka jälkeen määrärahoja oli yhteensä 79,13 milj. euroa. Tuloslaskelman toteutuneet toimintakulut olivat 79,44 milj. euroa, mikä ylittää talousarvion n. 0,31 milj. eurolla. Toimintatuottoja oli budjetoitu 19,55 milj. euroa. Määrärahoja lisättiin vuoden aikana 1 100 000 euroa, jonka jälkeen tulomäärärahoja oli yhteensä 20,65 milj. euroa. Tulojen toteutuma oli 20,9 milj. euroa. Tulot ylittivät arvion 0,25 milj. euroa.

Tulorahoituksen riittävyys

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) oli 58,54 milj. euroa ja se muodostui 61 852 euroa heikommaksi kuin talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut ylittivät jonkin verran. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakatteeksi oli arvioitu 56,78 milj. euroa ja määrärahojen lisäyksen jälkeen 58,48 milj. euroa, mutta lopullinen toteutuma oli 58,54 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2022</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2022</u>	<u>Poikkeama</u>
Toimintakate	-56,78	-58,48	-58,54	-0,06

Verotuloihin oli budjetoitu 29,92 milj. euroa ja toteutuma oli 31,28 milj. euroa. Näin ollen verotulot ylittivät arvioidun n. 1,36 milj. euroa. Valtionosuuksiin oli varattu 29,62 milj. euroa ja niiden toteutuma oli 30,11 milj. euroa eli ylitystä tuli n. 0,49 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2022</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2022</u>	<u>Poikkeama</u>
Vuosikate	2,79	1,09	2,99	1,90

Vuosikate oli talousarviossa 1 093 810 euroa ja tilinpäätöksessä 2 987 605 euroa ylijäämäinen. Vuosikatearvio ylitettiin selvästi.

Suunnitelman mukaisiin poistoihin oli varattu 2,85 milj. euroa ja toteutuma oli 3,05 milj. euroa. Poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui 2,66 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Milj. €	<u>TA 2022</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2022</u>	<u>Poikkeama</u>
Tilikauden tulos	2,66	0,96	2,66	1,70

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 657 785 euroa.

2.2. Toiminnan rahoitus

Tulorahoituksen (vuosikate), satunnaisten erien ja investointien nettomenojen sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen rahoituslaskelma osoittaa 2,52 milj. euron rahoitusyli-jäämää.

Vuoden 2022 talousarviossa vastaava luku oli -2,56 milj. euroa.

Rahoitusyli-jäämään vaikuttavat pääasiassa investointimenojen määrä sekä vuosikatteen suuruus.

Vuonna 2022 vuosikate oli 2,99 milj. euroa, investointimenot 4,77 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot 4,09 milj. euroa. Satunnaisiin eriin on kirjattu 2,72 milj. euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin oli merkitty Ktö Oy Someron Lamminniemen osakkeiden myynti (4,0 milj. euroa). Myynti toteutui maaliskuussa vuonna 2022.

Talousarviossa oli varauduttu nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 5 milj. euroa. Vuoden 2022 aikana ei nostettu uutta pitkäaikaista lainaa. Vanhoja lainoja lyhennettiin 2,3 milj. euroa.

Vuoden lopussa lainaa oli kaikkiaan 12,95 milj. euroa eli 1 536 euroa/asukas. Rahavarat kasvoivat vuoden aikana noin 0,618 milj. euroa.

3. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen toiminta talouden suhteen on ollut jämäkkää ja lisävelkaa ei olla otettu. Somerolla on velkaa asukasta kohden keskimääräisesti vähemmän kuin muissa kunnissa.

Väkiluvun jatkuvaan vähenemiseen on tonttimarkkinoinnilla pyritty houkuttelemaan uusia asukkaita paikkakunnalle.

Kaupunginhallitusta on työllistänyt lähes koko vuoden sosiaali -ja terveyspalveluiden siirtyminen Varsinais-Suomen Hyvinvointialueen vastuulle vuoden 2023 alusta. Valmistelutyö palvelujen siirrostä on ollut kokonaan uudenlaista valmistelua, mitä ei olla aikaisemmin tehty ja teettänyt kaupunginhallitukselle ja virkamiehille paljon ylimääräistä valmistelutyötä. Organisaatiomuutokset sote -uudistuksen johdosta on kaupungissa saatu ajallaan tehtyä ja päätökseen.

3.2. Perusturvalautakunta

Perusturva on toiminut haastavassa tilanteessa vuonna 2022. Hoiva-alan henkilöstövaje jatkui edelleen. Rekrytoinneissa on turvauduttu jonkin verran henkilöstövuokraukseen.

Hyvinvointialueelle siirtyminen on aiheuttanut valtavasti lisätyötä.

Hankalasta tilanteesta huolimatta tavoitteita on saavutettu perusturvan eri tehtäväalueilla.

3.3. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan työ on ollut säännöllistä ja tarkoituksenmukaista. Lautakunta on säännöllisesti tarkastellut asettamiinsa tavoitteisiin nähden omaa toimintaansa. Sivistyslautakunnan vastuullinen työ yhdessä sivistystoimen henkilökunnan kanssa on tarjonnut laadukkaita palveluita kuntalaisille, johon ukrainalaisten tulo kaupunkiin toi omia haasteitaan.

3.4. Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtäväkenttä on laaja ja monipuolinen. Viime kaudella oli vielä merkittäviä tehtäviä jätevesien, hulevesi - viemärin rakentamisessa sekä varsinaisen viemärin vetämisessä jäteasemalla saakka.

Jo edellisellä kaudella alkuun lähteneet niin urheilukentän kuin katsomonkin ja koulun rakentamisen aikaiset parakeista tehdyt päätökset ovat ilmeisesti lähdössä liikkeelle ja paljon haastetta saanut vanhusten palvelutalon rakentaminen on käynnistynyt niin kuin Mäkelän alueen rakentaminenkin voisi alkaa.

Liikenneympyrän suunnittelu, kaavoitus, havainnekuvat antavat osviittaa kuinka monisäikeinen asia on.

Haastetta on ollut myös henkilökunnan riittävydessä, uusi johtaja on ottanut tehtävän vastaan, vanha sanonta uusi luuta lakaisee paremmin, toivon mukaan pitää paikkansa, toki ei edeltäjässäkään mitään vikaa ollut. Kuitenkin budjetti ei täytynyt kaikilta osin ja näin asioita pitäisi joko priorisoida tai kehittää pidemmällä aikavälillä, niin että budjettikaudella aiotut ja suunnitellut tehtävät tulivat toteutetuksi ja niihin sitoudutaan.

Todetaan, että tavoite kiinteistöstrategian pohjalta korjausvelan omaavien kiinteistöjen tulevaisuuden ratkaisuihin liittyen ei ole toteutunut.

3.5. Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan kokouspöytäkirjojen mukaisesti lautakunta työskentely v. 2022 on ollut säännöllistä ja tarkoituksenmukaista. Lautakunta on valmistellut päätöksensä tarkoituksen mukaisella tavalla ja lautakunnan työskentelyssä on otettu huomioon hyvällä tasolla kaupunginvaltuuston sille antamien tavoitteiden huomiointi.

Ympäristölautakunta on selvittänyt keväällä 2023 tarkastuslautakunnalle v. 2022 kaupunginvaltuuston sille asettamat tavoitteiden toteutumista ja asetetut tavoitteet on saavutettu hyvällä tasolla. Ainoastaan ympäristölupia koskevien hakemusten käsittelyajat ovat ylittäneet tavoitellut käsittelyjen määräajat.

Ympäristölautakunnan päätöksien valmistelusta ja tehdyistä päätöksistä ei ole huomautettavaa. Ympäristötoimessa työtä tekevä kaupungin henkilökunta on suoriutunut hyvällä tasolla oman tehtäväkenttensä palveluiden toteuttamisesta tarkasteluvuonna 2022.

3.6. Investoinnit

Investointeihin oli talousarviossa varattu 12 485 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 145 000 euroa, jonka jälkeen talousarviomäärärahat olivat yhteensä 12 630 000 euroa.

Kiinteä omaisuus ja osakkeet

Kiinteän omaisuuden ostoon oli varattu 50 000 euroa. Maa-alueiden ostoon käytettiin n. 176 000 euroa. Maa-alueiden myyntiin oli varattu 65 000 euroa ja myynneistä saatiin noin 91 000 euroa. Ktö Oy Lamminniemen osakkeiden sekä As Oy Someron Törmän myynnit toteutuivat vuonna 2022. Kaupunki myi tytäryhtiölleen Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:lle Koy Someron Lamminniemen osakkeet 4,0 milj. eurolla. satunnaisiin tuottoihin merkittiin 2,72 milj. euron myyntivoitto. Osakkeiden ostoihin oli varattu 250 000 euroa. Määrärahoja ei käytetty.

Irtain omaisuus

Kalustomäärärahoihin ja atk-hankintoihin oli varattu kaikkiaan 505 000 euroa. Lisämäärärahaa hyväksyttiin 35 000 euroa. Määrärahojen käyttö oli yhteensä n. 109 000 euroa. Määrärahojen käyttö koostui seuraavista hankinnoista: Asianhallintojärjestelmän (Kuntatoimisto) päivittäminen 15 000 euroa, lukion oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvät hankinnat n. 26 100 euroa, perusopetuksen digitalisaatioon liittyvät hankinnat n. 44 700 euroa, omatoimikirjaston laite- ja kalustohankinnat n. 10 000 euroa ja perusopetuksen laitehankinnat ukrainalaisille opiskelijoille n. 13 000 euroa.

Talonrakennus

Talousarviossa oli varattu 8 090 000 euroa talonrakennusinvestointeihin. Määrärahaa vähennettiin 15 000 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 1 526 400 euroa, joista suurin oli Joensuun koulun keittiön perusparannus, johon oli varattu 570 000 euroa. Investoinnin toteuma oli n. 461 800 euroa.

Kaupungintalon vesikaton uusimiseen käytettiin n. 33 000 euroa, terveyskeskuksen arkistojen siirtoon n. 10 100 euroa, omatoimikirjastoon n. 29 000 euroa, Jauhetalon LVS-tekniikkaan n. 31 600 euroa, Hovimäen huoltorakennukseen n. 177 200 euroa, uimahalliin n. 96 900 euroa, palvelutalo uuteen Tervaskantoon n. 278 900 euroa, Leivonpesän päiväkotiin n. 12 900 euroa. Sairaalan tien rivitaloihin yhteensä n. 341 300 euroa, vuokra-asuntojen kunnostusinvestointeihin n. 17 000 euroa ja Pihlajakylän katokseen n. 36 800 euroa.

Julkinen käyttöomaisuus

Talousarviossa oli varattu julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen 3 590 000 euroa. Lisämäärärahaa myönnettiin yhteensä 125 000 euroa.

Urheilukentän saneeraukseen käytettiin n. 285 750 euroa, kaavateiden kestopäällysteisiin käytettiin n. 97 700 euroa, katuvalaistukseen n. 37 400 euroa, kaavateiden rakentamiseen n. 259 900 euroa sekä kestopäällystykseseen n. 97 800 euroa, keskustaajaman liikenneturvallisuuden parantamiseen n. 14 800 euroa, puistojen rakentamiseen n. 10 300 euroa, lasten liikennepuiston rakentamiseen n. 172 500 euroa ja Joensuun liikenneympyrän parantamiseen n. 23 100 euroa.

4. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja hyväksyy tytäryhteisöjen tavoitteet.

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 9 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Kuntakonsernin valtuustokausittainen ulkopuolinen arviointiraportti omistajaohjauksen tuloksellisuudesta on esitelty kaupunginhallitukselle 21.6.2021 (§ 145).

Konserniohjetta on päivitetty ja esitelty kaupunginvaltuustolle 19.9.2022 (§ 53).

5. SIDONNAISUUDET

Uuden kuntalain (410/2015) 84 § ja 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Uuden kuntalain myötä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on tullut lakisääteiseksi vuonna 2017 valitavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tarkastuslautakunta vie ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi. Lautakunta on kokouksessaan 3.11.2022 § 53 tarkastanut sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuustolle tiedoksi. Valtuusto käsittelee sidonnaisuusilmoitukset 12.6.2023 kokouksessaan. Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

6. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kiitokset kaikille niille viranhaltijoille, työntekijöille ja luottamushenkilöille, jotka ovat myötävaikuttaneet hyvän tuloksen saamiseen.

Somerolla 19. päivänä toukokuuta 2023

Someron kaupungin tarkastuslautakunta

Pertti Kujala
puheenjohtaja

Hannu Rauhala
jäsen

Heikki Tuomisto
Jäsen

Maria Virkki
jäsen

